

ЕКОНОМІЧНА ДОДАНА ВАРТІСТЬ (EVA) В СИСТЕМІ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Бондарук Альона, студентка групи 1-2 м

Задніпровський Олександр Григорович, к.е.н, доцент

Доцент кафедри обліку та оподаткування Державного торговельно-економічного
університету

Необхідність управління вартістю підприємства зростає через посилення конкурентної боротьби господарюючих систем за капітал інвесторів та акціонерів. Окрім того, актуальність управління вартістю підприємства продиктована сучасними вимогами до ведення бізнесу, які висуваються до топ-менеджерів підприємств. Саме тому, особливої уваги набуває концепція вартісно-орієнтованого управління – **VBM (Value Based Management)**, що дозволяє фінансовим менеджерам здійснювати планування, моніторинг та управління діяльністю підприємств, забезпечуючи підвищення акціонерної вартості.

Серед групи методів вартісно-орієнтованого управління найчастіше використовують модель економічної доданої вартості **EVA**.

Stern Stewart & Co.

Вперше концепцію застосування показника економічної доданої вартості в системі корпоративного управління фінансовими установами було запропоновано працівниками американської консалтингової компанії **Stern Stewart & Co** Д. Стерном та Б. Стюартом на початку 90-х рр. ХХ століття. Концепція **EVA** розширює ідею традиційного залишкового доходу і включає в неї бухгалтерські коректування фінансових показників діяльності підрозділів. Коригування здійснюються для уточнення традиційного способу вимірювання прибутку підрозділу для того, щоб замінити початкові облікові дані значеннями економічного прибутку і вартості активів. Stern Stewart стверджує, що вони розробили приблизно 160 облікових коригувань, які можуть бути використані для того, щоб перейти від традиційного значення прибутку до більш точного - на основі **EVA**, але, на їхню думку, більшість організацій задовольниться використанням лише десяти з них.

Найбільш поширені коректування, пов'язані з:

- ✓ поправками на розмір нематеріальних активів (пов'язаних із науково-дослідними розробками, що забезпечують одержання вигод у майбутньому) за винятком накопиченої амортизації, вартість яких повинна капіталізуватися, а не списуватися у витрати;
 - ✓ відкладеними податками;
- ✓ різними резервами (різниця в оцінці запасів за допомогою різних методів, резерв за сумнівною дебіторською заборгованістю) й ін.

Підхід до вимірювання вартісної результативності компанії з використанням цього показника дуже швидко завоював популярність у світі: 300 компаній, серед яких відомі транснаціональні корпорації «AT&T», «Coca-Cola», «Siemens», «Whirlpool», «KPMG» успішно застосовують EVA як основний інструмент оцінювання.

Показник EVA – економічна додана вартість, що одержується підприємством за визначений період виробничої діяльності (економічний прибуток), використовується для прийняття рішень, що стосуються питань підвищення ринкової вартості підприємства, впровадження нових технологій та виведення на ринок нових видів товарів чи послуг (тобто при проведенні інноваційної діяльності).

На основі цього показника може бути розроблена система винагороди менеджерів шляхом упровадження відповідної бонусної системи мотивації з метою появи у них стимулів до створення вартості для інвесторів (власників підприємства).

Показник економічної доданої вартості поєднує простоту розрахунку і можливість визначення вартості підприємства, а також дозволяє оцінювати ефективність як підприємства загалом, так і окремих підрозділів. Вважається, що діяльність підприємства має для власників позитивний результат в тому випадку, якщо підприємству вдалося отримати більше, ніж становить прибутковість альтернативних вкладень. Цим пояснюється те, що при розрахунку EVA з суми прибутку віднімається не тільки плата за користування позиковим капіталом, але й за користуванням власним. Тобто підприємству необхідно забезпечувати такий рівень рентабельності, який дозволяє не тільки отримувати віддачу від інвестованого капіталу, яка перевищує витрати на залучення капіталу, але і створювати додаткову вартість.

$$EVA = NOPAT - WACC * IC$$

де: **NOPAT** – чистий операційний прибуток після сплати податків;

WACC – середньозважена вартість капіталу;

IC – інвестований капітал.

Значення показника

$$EVA = 0, \text{ тобто } WACC = ROI$$

В цьому випадку ринкова вартість підприємства дорівнює балансовій вартості його активів. У цьому випадку ринковий виграш власника від інвестування в дане підприємство дорівнює нулю, оскільки немає значення, чи він продовжує операції в даному підприємстві чи, скажімо, вкладає кошти на банківські депозити.

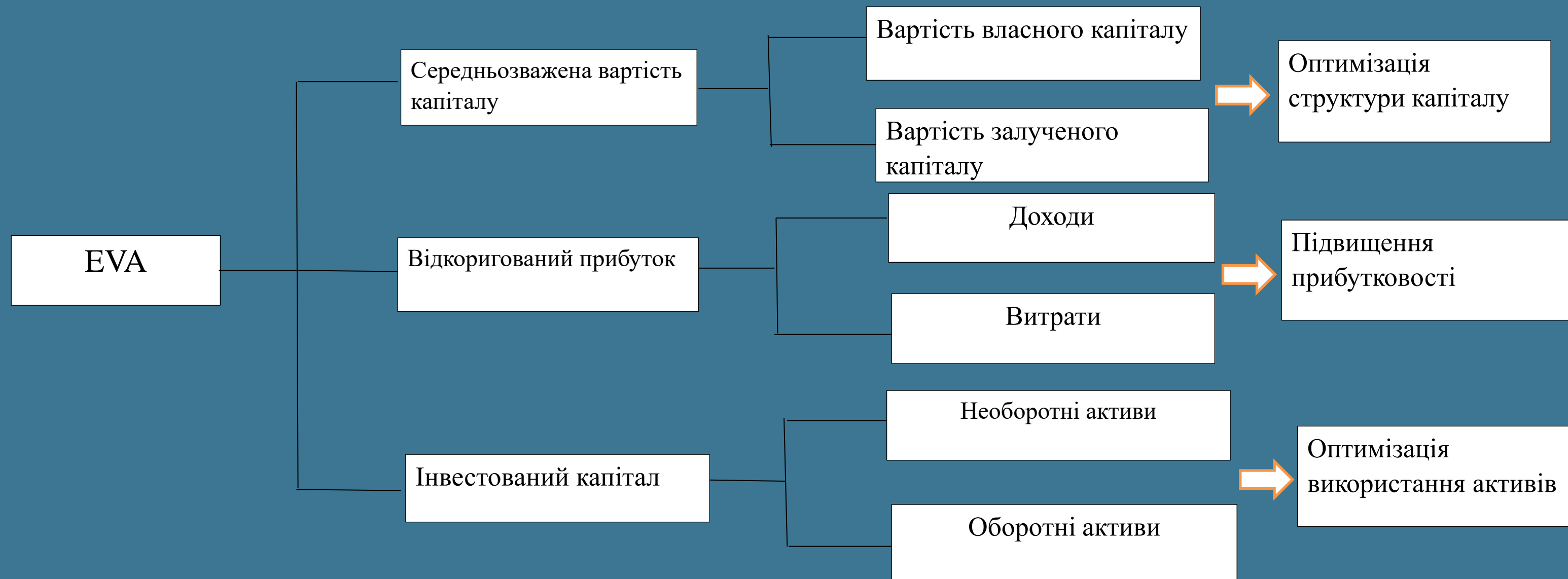
$$EVA > 0$$

Приріст ринкової вартості підприємства над балансовою вартістю його активів, що стимулює власників до подальшого вкладання коштів у підприємство.

$$EVA < 0$$

Призводить до зменшення ринкової вартості підприємства. В цьому випадку власники втрачають вкладений у підприємство капітал за рахунок втрати альтернативної доходності.

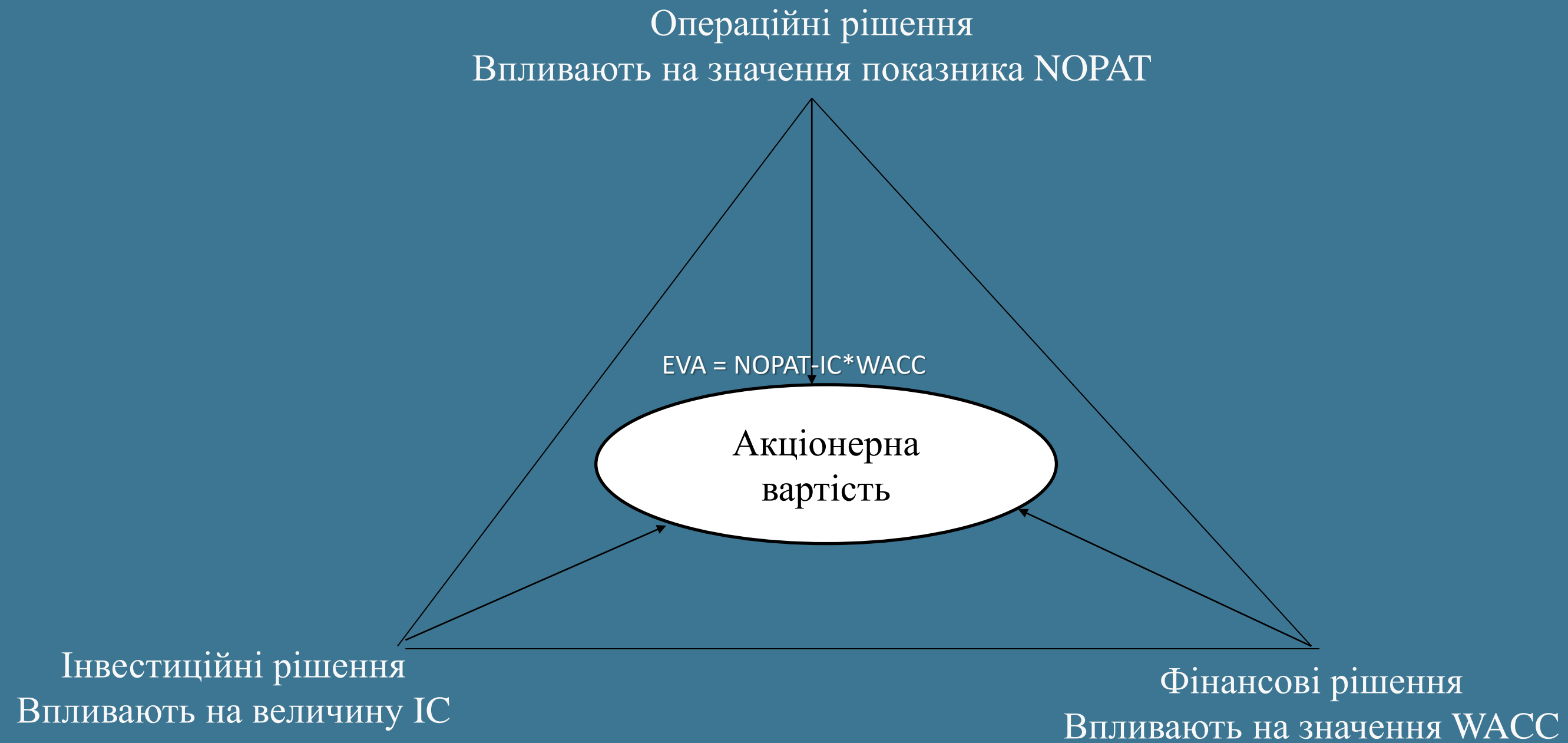
Система управління на основі показника EVA базується на математичній формулі показника. За допомогою виділення складових формули (відокремлений прибуток, інвестований капітал і вартість капіталу) з'являється можливість побудувати дерево цілей компанії і розподілити відповідальність за її досягнення. Як видно з рисунка, управління на основі показника EVA будується на виявленні чинників, що сприяють його збільшенню, тобто зростанню прибутку, або зменшенню розміру капіталу та його вартості.

Заходи спрямовані на підвищення ефективності діяльності підприємств на основі EVA

Критерії оцінки ефективності	Шляхи підвищення	Заходи щодо досягнення заданих шляхів
<p style="text-align: center; font-size: 2em; font-weight: bold;">EVA</p>	<p>1. Збільшення прибутку при використанні попереднього обсягу капіталу</p>	<p>А) Освоєння нових видів продукції (робіт, послуг), освоєння нових ринків (нових сегментів ринку), освоєння більш рентабельних суміжних ланок виробничо- технологічного ланцюга.</p> <p>Б) Збільшення доходу, прибутку, підвищення оборотності активів і зниження витрат- як прямих, так і накладних.</p>
	<p>2. Зменшення обсягу наявного капіталу при збереженні прибутку на попередньому рівні</p>	<p>А) Ліквідація (продаж) збиткових або недостатньо прибуткових сфер діяльності</p> <p>Б) Для оптимізації необхідного капіталу слід співпрацювати з найбільш надійними контрагентами, управляти дебіторською заборгованістю і перерозподіляти капітал між напрямками бізнесу. При цьому необхідно стримувати ріст бізнесу, який потребує більше вкладень капіталу, і інвестувати в напрямки, які потребують менше коштів.</p>
	<p>3. Зменшення витрат на залучення капіталу</p>	<p>А) Зміна структури капіталу</p> <p>Б) Управління вартістю капіталу компанії зводиться до роботи з кредиторами із залучення більш дешевих кредитів і регулювання структури капіталу. Для цього необхідно зберігати рівновагу між вартістю власних і залучених коштів. Так, залучити кредит часто виявляється дешевше, ніж використовувати власні кошти.</p>

EVA – це не просто показник результативності. При впровадженні в усі підсистеми управління – це основа інтегрованої системи фінансового менеджменту, що забезпечує прийняття всіх корпоративних рішень, а саме операційних, інвестиційних та фінансових.

ВИСНОВОК

Отже, створення додаткової вартості на підприємстві є важливим аспектом його розвитку. Серед значної кількості підходів щодо визначення виконання цієї умови підприємством у процесі своєї діяльності важливе місце посідає моделювання економічної доданої вартості. EVA є результативним способом оцінки ефективності діяльності суб'єкта господарювання та його розвитку. Показник користується своєю популярністю через те, що наявність позитивного фінансового результату є недостатньо інформативним фактором для оцінки господарських перспектив економічного суб'єкта. Підприємство може мати прибутковість на одну акцію та все ж працювати неефективно у зв'язку з відсутністю створення додаткової вартості. Напротивагу цьому, концепція EVA сприяє збільшенню загальної вартості капіталу підприємства та поєднує стратегічне й оперативне управління, щоб комплексно впливати на їх ефективність.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!!!